

בְּאֵר שְׂדֵי - נִרְאִיתִי לָהֶם מִתּוֹךְ אֲסַפְקִלְרֵיהָ שְׁלֵא מְאִירָה, וְלֹא נִרְאִיתִי מִתּוֹךְ אֲסַפְקִלְרֵיהָ הַמְאִירָה. וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהָרִי הִשְׁתַּמְשׂוּ בִּנְקִבָה לְבַד וְלֹא יוֹתֵר - בֹּא רֵאֵה שְׂאִינָם נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְגַם הַקְּמָתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם, שֶׁהָרִי הַבְּרִית הִתְחַבְּרָה עִמָּה.

מִחֻקְרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵשׁ לְאָדָם לְלַמֵּד, שֶׁהָרִי הוּא אָמַר שְׁלֵא נִוְדַע לָהֶם, שְׁפָתוֹב בְּאֵל שְׂדֵי, וְכֹתוֹב וְגַם הַקְּמָתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם, כְּדִי לְקַיֵּם הַבְּרִית בְּיַחְדוּד אֶחָד, וְגַם הַקְּמָתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם וְגו'. הָרִי נֹאמֵר, מִי שְׂזוּכָה לְבְרִית יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ.

רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ מְצוּיִים יוֹם אֶחָד לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. פִּתַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, גּוֹרֵוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חִמָּה עֲוֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן. שְׂדִין כְּתוֹב. גּוֹרֵוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, אִיזוֹ חֶרֶב? זוֹ (ויקרא כו) חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית, שֶׁהָרִי חֶרֶב זוֹ עוֹמְדָת לְהִסְתַּכֵּל עַל מִי שֶׁמִּשְׁקַר בְּבְרִית. שְׁכַל מִי שֶׁמִּשְׁקַר בְּבְרִית, הַנְּקָמָה שְׂנוֹקְמִים מִמֶּנּוּ זוֹ הַחֶרֶב הַזֹּאת.

זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי חִמָּה עֲוֹנוֹת חֶרֶב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂמִי שֶׁמִּשְׁקַר בְּבְרִית, מִפְּרִיד אֶת הַתְּשׁוּקָה, וְלֹא נוֹטֵל מִי שְׂנוֹטֵל, וְלֹא נוֹתֵן לְמִקוּמוֹ, שֶׁהָרִי לֹא הִתְעוֹרֵר אֶל מִקוּמוֹ. וְכֹל מִי שֶׁשׂוֹמֵר אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, הוּא גּוֹרֵם לְהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל בְּרִית זוֹ לְמִקוּמָה, וּמִתְבַּרְכִּים עַל־יוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים.

מִי מְעוֹרֵר בְּרִית זוֹ לְמִקוּמָה? כִּשְׁנֹמְצָאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם. מִנֵּין לָנוּ? מִפְּאֵן, שְׁפָתוֹב וְגַם הַקְּמָתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֶת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם. מָה זֶה מִגְרִיהֶם? כְּמוֹ שְׂנֹאמֵר גּוֹרֵוּ לָכֶם

בְּאֵר שְׂדֵי: אֶתְחַזֵּינָא לָהּ, מִגּוֹ אֲסַפְקִלְרֵיָא דְלָא נִהְרָא. וְלֹא אֶתְחַזֵּינָא מִגּוֹ אֲסַפְקִלְרֵיָא דְנִהְרָא. וְאִי תִימָא דְהָא אֲשַׁתְּמַשׂוּ בְּנוֹקְבָא בְּלַחֹד וְלֹא יִתִּיר. תָּא חֲזִי, דְלָא אֶתְפָּרְשָׁן לְעֹלָמִין, הָדָא הוּא דְכֹתִיב וְגַם הַקְּיֻמוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם, דְהָא בְרִית אֶתְחַבְּרָ עִמָּה.

מִקוּדְשָׁא בְרִין הוּא אִית לִיה לְבַר נֶשׁ לְמִילָף, דְהָא אִיהוּ קְאָמַר דְלָא פְרִישׁ לוֹן, דְכֹתִיב בְּאֵל שְׂדֵי, וְכֹתִיב וְגַם הַקְּיֻמוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם, בְּגִין לְקִיּוּמָא קִיּוּמָא בְּיַחְדוּדָא חַד, וְגַם הַקְּיֻמוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם וְגו'. הָא אֶתְמַר, מָאן דְזָפִי לְבְרִית, יִרִית לְאֶרְעָא.

רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי, הָווּ שְׂכִיחֵי יוֹמָא חַד קָמִיה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, פִּתַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (איוב י"ט) גּוֹרֵוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חִמָּה עֲוֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן. שְׂדִין כְּתִיב. גּוֹרֵוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, מָאן חֶרֶב. דָּא (ויקרא כ"ו) חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית, דְהָא הָאִי חֶרֶב קְאִים לְאֶסְתַּכְּלָא מָאן דְמִשְׁקַר בְּבְרִית, דְכֹל מָאן דְמִשְׁקַר בְּבְרִית, נוֹקְמָא דְנִקְמִין מִנֵּיהּ, הָאִי חֶרֶב הוּא.

הָדָא הוּא דְכֹתִיב, (איוב י"ט) כִּי חִמָּה עֲוֹנוֹת חֶרֶב. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְמָאן דְמִשְׁקַר בְּבְרִית, פְּרִישׁ תִּיאֻבְתָּא, וְלֹא נָטִיל מָאן דְנָטִיל, וְלֹא יְהִיב לְאֶתְרֵיהּ, דְהָא לָא אֶתְעַר לְגַבִּיהּ אֶתְרֵיהּ. וְכֹל מָאן דְנָטִיר לִיה לְהָאִי בְרִית, אִיהוּ גְרִים לְאֶתְעַרָא לְהָאִי בְרִית לְאֶתְרֵיהּ. וְאֶתְפָּרְכָּאן עַל־אִין וְתַתְּאִין.

מָאן אֶתְעַר הָאִי בְרִית לְאֶתְרֵיהּ. כִּד אֲשַׁתְּכַחוּ זָפִאִין בְּעֹלְמָא. מָנָא לָן, מִהְכָּא, דְכֹתִיב, (שמות ר') וְגַם הַקְּיֻמוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֶת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם. מָאִי

מפני חרב, משום שהוא מקום שמשיל מגור בעולם, ועל זה גורו לכם מפני חרב.

אשר גרו בה, מיום שהתקרבו לקדוש ברוך הוא פחדו בה פחד, ופחד (ופחדו פחד) עליון בה לשמר מצוותיו. שאם בזה לא ישיל פחד (שהרי אם לא ישיל) על ראש האדם, לא יפחד מהקדוש ברוך הוא לעולמים בשאר מצוותיו.

בא ראה, בהתעוררות שלמטה, כשמתעוררים ישראל אל הקדוש ברוך הוא וצווחים כנגדו, מה כתוב? ואזכור את בריתי, שהרי בברית יש זכור, ואז מתעוררת תשוקה לקשר הכל בקשר אחד. פיון שברית זו מתעוררת, הרי הקשר של הכל מתעורר. ואזכור את בריתי, לזונגו במקומו. ועל כך, לכן אמר לבני ישראל אני ה'.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצאם אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים. רבי יוסי אמר, אל בני ישראל - להנהיגם בנחת פראוי. ואל פרעה - לנהג בו כבוד, ופרשוהו.

אמר רבי ייסא, למה סמך כאן אלה ראשי בית אבתם? אלא, אמר לו הקדוש ברוך הוא, הנהיגו את בני ישראל בנחת. שאף על גב שהם יושבים בעבודה קשה, הם מלכים בני מלכים, ומשום כך כתוב אלה ראשי בית אבתם. אלה שאמהו רואה, הם ראשי בית אבות.

אמר רבי חייא, שפלים לא שקרו במנהגייהם, ולא התערכו בעם אחר, אלה הם שעמדו במקומם הקדוש ולא שקרו להתערב במצריים. אמר רבי אחא, בשביל להביא את משה ואת אהרן, שהם ראויים להוציא את ישראל ולידבר לפרעה ולרדות אותם במקל,

לאייתאה למשה ולאהרן,

מגוריהם. כמה דאת אמר גורו לכם מפני חרב. בגין דאיהו אתר, דאשדי מגור בעלמא, ועל דא גורו לכם מפני חרב.

אשר גרו בה, מיומא דאתקריבו לגבי קדשא בריה הוא, דחילו בה דחילו, ודחילו (נ"א ודחילו דחילו) עלאה בה למיטר פקודוי. דאי בהאי לא ישדי (נ"א דהא אי לא ישדי) דחילו על רישיה דבר נש, לא דחיל ליה לקודשא בריה הוא לעלמין בשאר פקודוי.

תא חזי, באתערוותא דלתתא, פד אתערורי ישראל לגבי קדשא בריה הוא, וצווחו לקבליה, מה כתיב, ואזכור את בריתי, דהא בברית הוי זכור. וכדין אתער תיאובתא, לאתקשרא כלא בקשורא חד. פיון דהאי ברית אתער, הא קשורא דכלא אתער. ואזכור את בריתי, לאזדווגא ליה באתריה. ועל דא, לכן אמור לבני ישראל אני ה'.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצאם אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים. (שמות ר' יוסי אמר, אל בני ישראל לדברא לון בנחת פדקא חזי, (דף כ"ז ע"ב) ואל פרעה: לאנהגא ביה יקר, ואוקמוהו.)

אמר רבי ייסא, אמאי סמך הכא (שמות ר') אלה ראשי בית אבתם. אלא, אמר ליה קדשא בריה הוא, דברו לון לבני ישראל בנחת, דאף על גב דאינון יתבי בפולחנא קשיא, מלכין בני מלכין אינון. ובגין כך, פתיב, אלה ראשי בית אבתם אלין דאת חמי, רישי בית אבהן אינון.

אמר רבי חייא, דכלהו לא שקרו נימוסייהון, ולא אתערבו בעמא אחרא אלין אינון דקיימו בדוכתייהו קדישא, ולא שקרו לאתערבא בהו במצראי. אמר רבי אחא, בגין